

Jij hebt invloed op een inclusieve en veilige sfeer

Je bent vrouw én hardlooper én docent autotechniek én opgevoed in een arbeidersgezin. Of je bent man met roots in Suriname én biseksueel én geïnteresseerd in films én in opleiding tot onderwijsassistent. Ook jouw studenten voelen zich verbonden met verschillende groepen – en dat kunnen andere groepen zijn dan je misschien zou verwachten. In een klas komt een grote rijkdom aan diversiteit bij elkaar. Het is een ideale omgeving om actief te werken aan een inclusief klimaat. Niet alleen omdat het vanzelfsprekend is dat iedereen erbij hoort en zichzelf kan zijn, maar ook omdat studenten dan leren omgaan met verschillen en ontdekken hoeveel hen bindt. Als ze zich gezien en gehoord voelen, vergroot dat het gevoel van veiligheid en komen ze tot betere leerresultaten. **BERTINA GREVEN EN FLEUR NOLLET**

ZELFS IEMAND MET
WEINIG VOORoorDELEN
EN STEREOTYPEN KAN
ANDEREN UITSLUITEN

Er zijn verschillende knoppen waaraan je kunt draaien om een inclusieve sfeer te creëren:

- **Jijzelf** – Jij neemt net als iedereen je eigen (be)leefwereld, achtergrond en ervaringen mee de klas in en dat kleurt je blik. Onderzoek daarom kritisch je eigen ideeën, aannames en waarden en wees je bewust van de – soms onbewuste – vooroordelen en stereotypen die je hanteert. Wanneer je wilt leren over diversiteit, gebruik dan de ervaring van je studenten. Wees nieuwsgierig naar wat hen beweegt.
- **Dialoog** – Als studenten leren met elkaar in gesprek te gaan, ontstaat er ruimte voor meerdere perspectieven. Door te luisteren en compassie te ontwikkelen voor zichzelf, anderen en situaties, oordelen ze minder en krijgen ze

een bredere blik. Wanneer jij deze dialoog gestructureerd opbouwt, leer jij hun in een respectvolle en veilige setting kritisch en genuanceerd nadenken. Ze zien dan dat er plek is voor alle meningen en dat meerderheids- en minderheidsstandpunten naast elkaar kunnen bestaan. En als je het niet eens wordt, ga dan op zoek naar gemeenschappelijke grond. Bekend is dat er vaak overeenkomsten gevonden worden wanneer je kijkt naar de behoeften, zorgen en angsten van je studenten.

- **Curriculum en lesmateriaal** – Werken aan een inclusieve school kan ook door het curriculum onder de loep te nemen. Gebruik je vaak dezelfde voorbeelden, ga dan eens op zoek naar nieuwe. Vraag studenten waarin ze interesse hebben of wat ze missen in jouw les. Gebruik hun persoonlijke verhalen voor een

andere invalshoek in je uitleg. Een inclusieve pedagogiek gaat ervan uit dat iedereen in de klas een waardevolle bijdrage kan leveren en dat je als docent goed aan doet om die naar voren te halen.

- **Klasse-norm** - Misschien wel de belangrijkste knop om aan te draaien. Uit onderzoek blijkt dat zelfs iemand met weinig vooroordelen en stereotypen anderen kan uitsluiten. Daarom is het belangrijk positieve sociale normen te stellen en te blijven bekrachtigen. We gaan namelijk handelen naar de normen die normaal zijn in onze omgeving. Als iemand meelacht met een grap over iemands uiterlijk of door een stelling een bepaalde groep wegzet, dan beïnvloedt dat de sociale norm. Als er serieus ingegaan wordt op een persoonlijke opmerking over discriminatie en niet wordt

Beeld van de inclusief-campagne

meegelachen met die flauwe grap, dan gebeurt dat ook. Jij stelt een positieve sociale norm door vriendelijk, respectvol en betrokken te reageren op wat je hoort en ziet en grenzen te stellen als de norm verkeerde kant opgaat. Jij bepaalt wat normaal is.

- **Woordkeuze** – Woorden doen ertoe. Ze kunnen kwetsen, uitsluiten of groepen wegzetten. Maar ze kunnen ook aanmoedigen en uitnodigen, zodat mensen voelen dat ze welkom zijn en erbij horen. Kies je woorden zorgvuldig.

EEN OPROEP AAN MANAGEMENT EN BESTUUR

Voor een inclusief leerklimaat zijn ook managers, directeuren en bestuurders nodig - anders kan inclusie bij goedbedoelde activiteiten in de klas blijven, maar leidt het niet tot blijvende veranderingen. Vanuit een

leidinggevende positie heb je invloed op een inclusieve sfeer en draagvlak in de hele mbo-instelling.

- Faciliteer het teamgesprek. Overleg hoe je invulling kunt geven aan de uitspraak 'Iedereen is welkom, maar niet alle gedrag is acceptabel.' Ondersteun teams die hun pedagogisch vakmanschap willen vergroten.
- Zorg voor een goede afspiegeling in je personeelsteam.
- Denk mee. Stel vragen. Waar loop je tegenaan? Wat vind je lastig? Nodig medewerkers die niet vanzelfsprekend bepaalde privileges hebben uit hun stem te laten horen.

Als jij het goede voorbeeld geeft, krijgt dat op andere plekken navolging. Wil je meer weten? Kijk op de campagnewebsite www.inclusief-mbo.nl voor meer inspiratie.

#SAMENZIJNWIJIEDEREEN

Een inclusief klimaat

Een inclusief klimaat is een leeromgeving waarin studenten gewaardeerd en gezien worden en gelijkwaardig deel uit maken van de school. (Coello Eertink & Kreinsen, 2019) Als een inclusief klimaat zichtbaar en voelbaar is, wordt de school een veilige plek voor iedereen.

BERTINA GREVEN EN FLEUR NOLLET ZIJN WERKZAAM ALS ADVISEUR BIJ STICHTING SCHOOL & VEILIGHEID. DE INHOUD VAN DIT ARTIKEL IS TOT STAND GEKOMEN I.S.M. KENNISPLATFORM INTEGRATIE & SAMENLEVING (KIS).